

К.е.н. Тютюнник Ю.М., Гапоненко О.С.

Полтавська державна аграрна академія

Напрями аналітичної оцінки стану платіжно- розрахункових відносин підприємства

Рівень ділової активності підприємства у сфері платіжно-розрахункових відносин характеризується станом дебіторської та кредиторської заборгованості, їх розміром та якістю, що має суттєвий вплив на фінансовий стан суб'єкта господарювання. Аналіз дебіторсько-кредиторської заборгованості передбачає два напрями:

- аналіз контрагента (покупця, постачальника) – для визначення його платоспроможності та кредитоспроможності;
- аналіз на власному підприємстві – для з'ясування можливості щодо надання комерційних позик та дотримання ліквідності.

Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості доцільно проводити за інформацією фінансової та статистичної звітності, даними аналітичного обліку в певній послідовності:

1. Оцінка розміру, структури (за видами) і динаміки дебіторської та кредиторської заборгованості з використанням прийомів горизонтального і вертикального аналізу.

2. Вивчення структури дебіторської та кредиторської заборгованості за термінами виникнення з метою з'ясування стану платіжно-розрахункової дисципліни. Особливу увагу необхідно звертати на наявність простроченої заборгованості перед бюджетом, позабюджетними фондами, по страхуванню, з оплати праці та перед іншими кредиторами.

3. Порівняльний аналіз сум дебіторської та кредиторської заборгованості.

Дебетове (активне) сальдо свідчить про те, що частина оборотних коштів вилучена з обороту підприємства і знаходиться в обороті дебіторів. Кредитове

(пасивне) сальдо характеризує залучення підприємством в оборот коштів юридичних і фізичних осіб. Випереджаюче зростання кредиторської заборгованості порівняно з дебіторською заборгованістю вказує на погіршення фінансового стану підприємства.

4. Комплексна аналітична оцінка стану дебіторської та кредиторської заборгованості за системою показників: коефіцієнти обертання і тривалість одного обороту; питома вага в оборотних активах і майні (джерелах формування капіталу); співвідношення між сумами заборгованості; відношення заборгованості до чистого доходу; питома вага сумнівної та безнадійної заборгованості тощо.

Коефіцієнти обертання дебіторської та кредиторської заборгованості показують кількість її оборотів за календарний рік. Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості характеризує середню кількість днів, які необхідні для повернення дебіторської заборгованості підприємству. Аналогічний зміст має показник тривалості одного обороту (середнього періоду погашення) кредиторської заборгованості.

Показники питомої ваги дебіторської заборгованості в майні і поточної дебіторської заборгованості в оборотних активах свідчать про те, наскільки відповідно майно і оборотні активи сформовані за рахунок боргів підприємству. Питома вага кредиторської заборгованості в капіталі, зобов'язаннях і поточних зобов'язаннях відображає рівень фінансової залежності підприємства від кредиторських запозичень.

Про поліпшення стану платіжно-розрахункових відносин підприємства свідчить збільшення показника, який визначається відношенням дебіторської заборгованості до кредиторської і, відповідно, зменшення показника, що характеризує, скільки припадає кредиторської заборгованості на 1 грн. дебіторської заборгованості. Також важливою ознакою поліпшення фінансового стану підприємства є зменшення в динаміці показників, які характеризують відношення дебіторської та кредиторської заборгованості до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).